

HAM HELSINGIN TAIDEMUSEON VUOSIEN 2022 -2025 TOIMINTASUUNNITELMA

5.11.2021

JOHDANTO

Tämä toimintasuunnitelma kattaa taidemuseon toimintavuodet 2022 - 2025. Mahdollisesti perustettavan säätiön ensimmäiset varsinaiset toimintavuodet olisivat 2023 – 2025. Tämä siitä syystä, että mikäli säätiön perustetaan, toiminta ja henkilöstö siirtyvät säätiöön 1.1.2023 alkaen. Toimintasuunnitelma sisältää mahdollisen HAM Helsingin taidemuseon säätiön avustusta vastaan tuottamat palvelut kaupungille ja kaupunkilaisille.

Helsingin taidemuseon ydintehtävänä on ylläpitää, kartuttaa ja esittää Helsingin kaupungin omaa taidekokoelmaa. Kaikkiaan kaupungin taidekokoelmaan kuuluu noin kymmenentuhatta taideteosta. Kokoelmia hoitamalla ja kartuttamalla HAM edistää taideteosten säilymistä tuleville sukupolville. HAMin kokoelmat ovat myös valtakunnallisesti merkittävät. Kokoelmiin kuuluvat Helsingin kaupungin tonteilla ja kiinteistöissä olevat julkisen taiteen teokset. HAM myös sijoittaa kokoelmistaan taideteoksia kaupungin eri kohteisiin. Näitä, kaupungin eri alueille levittäytyneitä julkisia taideteoksia, on yhteensä lähes 3000. Tällä tavoin kuvataide tuodaan osaksi kaupunkilaisten elämää. HAM on koko kaupungin ja kaikkien kaupunkilaisten taidemuseo.

HAM on olemassa yleisöjään varten ja kaikki HAMin palvelut perustuvat asiakaslähtöisyyteen.

HAMin korkeatasoinen kotimainen ja kansainvälinen **näyttelyohjelma tapahtumineen** tukee Helsingin kansainvälistä kiinnostavuutta ja lisää kaupungin houkuttelevuutta. HAM tavoittaa uusia yleisöjä ja se on yksi suosituimmista taidemuseoista Suomessa. HAMin **yleisötyön** avulla kuvataidetta tehdään eri tavoin saavutettavaksi. Kuvataiteen sisältöjen ja moninaisten näkökulmien kautta edistetään sivistystä, hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja demokratiaa. Toiminnallaan HAM tukee yhteisöllisyyttä, jatkuvuutta sekä kulttuurista moninaisuutta.

HAMin toiminta vahvistaa Helsingin kaupungin strategiaohjelman tavoitteita kansainvälisesti vetovoimaisena kaupunkina tarjoamalla huippulaatuisia ja helposti saavutettavia näyttelyitä ja tapahtumia. Yhtenä uutena toimintamuotona on **Helsinki Biennaali**, jonka yhteys taidemuseon **julkiseen taiteeseen** sekä näyttely- ja **kokoelmatoimintaan** ovat tiiviit. Helsinki Biennaali on kaikille avoin kuvataiteen näyttely, joka toteutetaan kuluvalle kaupunkistrategiakaudella vuosina 2023 ja 2025.

HAM on kuvataiteen **asiantuntijaorganisaatio**. HAM tekee tiivistä yhteistyötä kotimaisten ja kansainvälisten taidetoimijoiden kanssa. HAM toimii asiantuntijana kaupungin kuvataiteen hankkeissa, kuten prosenttiperiaatteella toteutetuissa taideteoshankkeissa. HAM Helsingin

taidemuseo hoitaa opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä **alueellista vastuumuseotehtävää taidemuseona Uudellamaalla**. Tässä tehtävässään HAM kehittää Uudenmaan taidemuseotoimintaa vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä alueen taidemuseoiden kanssa. HAMilla on kaksi toimipistettä, **Tennispalatsissa** sekä Helsingin kaupunginmuseon kanssa yhteisessä **kokoelmakeskuksessa** Vantaalla.

ORGANISAATIO

HAMin organisaatorakennetta kehitetään tarkoituksenmukaisemmaksi niin, että se tukee tulevaisuuden museotoimintaa: kansainvälisyyttä, ketteryyttä ja vastuullista taloudenpitoa. Vuonna 2022 HAMin säätiöimisen valmistelu poliittiseen päätöksentekoon jatkuu.

Päätöksenteko on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa perustetaan kaupunginhallituksen päätöksellä säätiö. Säätiöön osoitetaan asiamies, jonka tehtävänä on selvittää tarkemmin säätiömuotoisen toiminnan taloudelliset ja hallinnolliset reunaehdot. Tässä yhteydessä selvitetään vaikutukset mm. arvonlisäveroihin, valtionosuuksiin, hallinto- ja tukipalveluihin sekä mahdolliseen yhteistyöhön yksityisten kokoelmien kanssa. Kaupunginvaltuusto tekee lopullisen päätöksen HAMin toiminnan ja henkilöstön siirtymisestä säätiöön. Säätiö perustetaan sen oletuksen varaan, että HAM Helsingin taidemuseon toiminta ja henkilöstö vastuine ja velvollisuuksineen siirtyy vuoden 2023 alusta lukien säätiöön. Mikäli siirtopäätöstä ei tehdä, säätiö voidaan purkaa.

Suomessa museolaki ja -asetukset, laki valtionosuuksista, kansainvälinen museoliitto ICOM ja Suomen Museoliitto määrittelevät taidemuseotyön perustehtäviä. Mikäli opetus- ja kulttuuriministeriö on säätiön/HAMin päätöksellään vastuuttanut alueelliseksi vastuumuseoksi, taidemuseo toteuttaa alueellista taidemuseotehtävää päätöksen mukaisin velvollisuuksin. HAMin ydintehtävä rakentuu kaupungin taidekokoelmien ympärille, ja HAMin oma kokoelmapolitiikka asettaa olennaisen lähtökohdan museon toiminnalle.

TAVOITTEET 2022 -2025

Perustehtäviensä toteuttamisessa HAM vahvistaa käytäntöjään paikallisuudessa, yhteisöllisyydessä ja suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin.

HELSINKI

Helsinki on kansainvälinen, monimuotoinen ja monikulttuurinen kaupunki. HAM toimii aktiivisesti kansainvälisellä kuvataide- ja museokentällä. Samalla HAMin tehtävä on tunnistaa ja vahvistaa paikallisen taidekentän erityislaatuksia, ja

nostaa niitä esille osana laajempaa taiteen ja kulttuurin ympärillä tapahtuvaa keskustelua.

KOOLLEKUTSUJA

HAM toimii koollekutsujana erilaisille toimijoille ja äänille niin paikallisessa, alueellisessa kuin globaalissakin keskusteluympäristössä.

ASENNE

HAMin organisaation tulee reflektoida toimikentän moninaisuutta. HAMin prosesseihin otetaan enenemissä määrin edelleen mukaan toimijoita taidemuseon ulkopuolelta ja avataan näin organisaation toimintakulttuuria ja kasvatetaan diversiteettiä.

Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja

”Vahvistamme asemaamme kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävien taidelaitosten kotipaikkana. Yhteenkuuluvuuden, hyvinvoinnin ja luottamuksen palauttamiseen tarvitaan tapahtumia, vahvaa kansalaisyhteiskuntaa ja taidetta. Tapahtumallisuus edistää myös kaupunkikeskusten ja niissä toimivien yritysten elinvoimaa. Helsinki Biennaali toteutetaan vuosina 2023 ja 2025. Esimerkiksi Eteläsatamasta, Makasiinirannasta, Itäkeskuksesta ja Suvilahdesta kehitetään elämyksellisiä keskuksia, joissa kulttuuri ja vapaa-aika ovat vahvasti läsnä.”

Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025

Näyttelyt

HAMin monipuolinen näyttelytoiminta suunnitellaan laajoille yleisöille ja se tarjoaa kaupunkilaisille ja matkailijoille korkeatasoisia elämyksiä, oppimisen mahdollisuuksia sekä osallistavaa yleisötyötä. Kansainvälinen näyttelytoiminta tuo korkeatasoisen lisän alueen kuvataidetarjontaan.

HAMin näyttelysuunnitelma vuosille 2022-2025 sisältää kansainvälisiä ja kotimaisia näyttelyitä. HAMin kokoelmateokset ovat keskeisessä roolissa Tennispalatsin tiloissa järjestettävissä näyttelyissä. Kokonaan kokoelmiin pohjautuu Tove Janssonin freskoja esittelevä pysyvä näyttely, ja Katarina ja Leonard Bäcksbackan kokoelmiin sekä muihin HAMin kokoelmateoksiin liittyviä näyttelyitä järjestetään säännöllisesti. Lisäksi Tennispalatsissa toimii ajankohtaista nykytaidetta esittelevä HAM galleria, jonka ohjelmisto perustuu avoimeen hakuun. Kerran vuodessa museon päänäyttelytiloissa nähdään laaja kansainvälisen nykytaiteen näyttely. Osa näyttelytiloista on asiakkaille ilmaisia. Vuosittain HAMissa on esillä yhteensä noin 14 näyttelyä. Näyttelyihin tilataan useita uusia teoksia taiteilijoilta komissioina, joissa taiteilija ja HAM sopivat teoksen toteutuksesta etukäteen.

Tällöin teos saattaa tulla myös osaksi kokoelmia. Lisäksi HAMin tuottaa, kuratoi ja kierrättää näyttelyitä ulkomailla ja Suomessa.

Näyttelytoimintaan liittyvät tulevien näyttelyiden tutkimushankkeet sekä julkaisujen valmistelut ovat käynnissä yhtäaikaaisesti näyttelyiden toteuttamisen kanssa.

Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan.

“taide, tapahtumat, liikuntapaikat, kirjastot ja lähiluonto vahvistavat kaikkien alueiden omaleimaisuutta ja vetovoimaa asukkaille ja yrityksille.

Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025

Julkinen taide

Julkinen taide tavoittaa periaatteessa jokaisen kaupunkilaisen ja kaupungissa vierailijan. Se on ilmaiseksi kaikkien saavutettavissa. HAM kuratoi uusia taideteoksia Helsingin julkisiin ulkotiloihin sekä sisätiloihin, joihin HAM myös sijoittaa teoksia kokoelmistaan. Julkista ja kokoelmista sijoitettua taidetta on esillä yhteensä lähes 3000 teosta.

Julkisen taiteen avulla voidaan edistää monia kaupungille tärkeitä asioita. Se luo kiinnostavaa, omaleimaista ja viihtyisää kaupunkikuvaa ja lisää kaupungin vetovoimaisuutta. Julkisen taiteen tilauksilla on merkittävä taiteilijoita työllistävä vaikutus. Julkinen taide vahvistaa Helsingin kaupunkistrategian 2021-2025 tavoitteita: se on investointi, joka nostaa rakennetun ympäristön laatua, luo kaunista kaupunkiympäristöä, rakentaa kaupungin omaleimaisuutta ja lisää kaupungin houkuttelevuutta. Julkinen taide mahdollistaa taiteen saavutettavuuden kantakaupungin ulkopuolella, mikä lisää alueellista tasa-arvoa.

Julkinen taide on viime vuosina noussut yhä laajemman kiinnostuksen kohteeksi. Ala on kasvanut ja ammattimaistunut. HAM jatkaa aktiivisen vuorovaikutuksen ja verkostojen rakentamista lukuisten julkisen taiteen toimijoiden kanssa ja jakaa asiantuntemustaan niin valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Julkinen taide on yksi HAMin alueellisen vastuumuseotehtävän painopiste. HAM vastaa myös kaupunkilaisten lisääntyneeseen kiinnostukseen julkista taidetta kohtaan käsittelemällä kasvavaa määrää palautteita, yhteydenottoja ja ehdotuksia sekä osallistavan budjetin julkista taidetta koskevia suunnitelmia. HAM tekee julkista taidetta saavutettavammaksi myös museon julkisen taiteen nettisivuilla.

Helsinki rakentaa vilkkaasti sekä kaupunkialueita että yksittäisiä rakennuksia, minkä seurauksena rakentamiseen liittyvällä taiteen rahoituksella, ns. taiteen prosenttiperiaatteella, toteutettavien taideteosten määrä on moninkertaistunut aiemmista vuosista. HAM toimii taideasiantuntijana näissä hankkeissa. Syksyllä 2021 oli käynnissä noin 60 prosenttitaidehanketta, ja viiden vuoden sisällä uusia hankkeita aloitetaan saman verran. HAM kuratoi prosenttitaidehankkeita ja toteuttaa ne tiiviissä yhteistyössä tilaajana toimivien kaupunkiympäristön toimialan ja kaupungin kanslian sekä tilojen ja alueiden

suunnittelijoiden ja käyttäjien kanssa. Helsingin kaupunginhallituksen (*tulevan*) prosenttitaideperiaatteita päivittävän päätöksen mukaan prosenttiperiaatetta tullaan soveltamaan kaupunkiudistusalueilla ja entistä johdonmukaisemmin täydennysrakentamisalueilla, mikä entisestään tulee lisäämään taidemuseon julkisen taiteen vastuita. Alueille tuotettava julkinen taide voidaan tapauskohtaisesti myös kytkeä osaksi Helsinki Biennaalia.

HAM tuottaa julkisia taideteoksia myös omalla vuotuisella määrärahallaan, jota ei ole sidottu rakennushankkeisiin prosenttitaiteen tavoin. Tämä mahdollistaa teosten kohdistamisen alueille, jossa julkista taidetta on ennestään vain vähän tai ei lainkaan, ja lisää näin alueiden kulttuurista tasa-arvoa. Näitä hankkeita on käynnissä 2-4 kpl vuosittain.

Kasvava ja ikääntyvä kokoelma tarvitsee myös yhä enemmän huolenpitoa ja konservointia. Teosten korjaustarvetta lisää kasvanut ilkivalta. Myös erityisesti Havis Amandan ympärillä tapahtuva juhlinta vaatii merkittävää panostusta vartiointiin ja turva-aitoihin yleisön ja teoksen suojelemiseksi vaurioilta. Julkisen taiteen korjaushankkeita toteutetaan vuosittain noin 15.

Helsinki Biennaali

Vuosina 2023 ja 2025 järjestettävä yleisölle maksuton biennaali on kiinnostava ja korkealaatuinen nykytaidetapahtuma, joka vahvistaa Helsinkiä kulttuuri- ja kuvataidekaupunkina kansainvälisesti. Ainutlaatuisuutta tukee tapahtuman sijoittuminen Vallisaareen sekä merellisyys. Saaristoon sijoittuminen yhdistää tapahtumaan taiteen ohella luonnon, historian ja liikunnan. Helsinki Biennaalin voi kokea myös mantereella: osa teoksista sijoittuu HAMiin Tennispalatsiin sekä muuhun julkiseen tilaan kaupunkilaisten ja matkailijoiden saavutettavaksi. Biennaalin voi myös kokea ympäri kaupunkia yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävän ohjelman ja tapahtumallisuuden kautta. Yhteistyötä tehdään niin kaupunkiorganisaation sisällä kuin pääkaupunkiseudun kulttuuri- ja kuvataidekentän kanssa. Vuodelle 2023 ja 2025 luodaan uusia toiminta- ja yhteistyömalleja.

Tapahtuman suunnittelua ja tuotantoa johdetaan HAMista, ja tapahtuman toteuttaminen vaatii mittavaa panostusta. Tapahtuman toteuttamiseksi hankitaan myös ulkopuolista rahoitusta. Taiteilijoiden lisäksi tapahtuma tulee työllistämään kymmeniä määräaikaista tapahtumatyöntekijöitä tuotanto- ja asiakaspalvelutehtäviin kesien 2023 ja 2025 aikana.

Ensimmäisestä Biennaalista on tehty vaikuttavuuden arviointi, jonka oppeja tullaan hyödyntämään koko laajasti myös Kulttuurin palvelukokonaisuudessa ja edelleen kehittämään biennaalikontekstissa.

Tapahtuma toimii koollekutsujana ja edistää kuvataiteen tunnettuutta niin Suomessa kuin kansainvälisestikin.

Kokoelmatoiminta

Kokoelmatoiminnassa suunnitelmavuosien keskeisin hanke on uuden kokoelmahallintajärjestelmän käyttöönotto. Uuden järjestelmän tuotantokäyttö alkoi loppuvuodesta 2021 ja käyttöönotto jatkuu seuraavina vuosina mm. luettelointiohjeiden laatimisella, tietosisällön läpikäymisellä ja toimintaprosessien päivittämisellä. Kokoelmanhallintajärjestelmä mahdollistaa käytön laajentamisen myös näyttelytoimintaan ja tapahtumiin lähivuosina. Tulevina vuosina järjestelmä mahdollistaa myös kokoelmien digitaalisen saavutettavuuden laajemmin eri yleisöille. Järjestelmä on yhteishankinta Helsingin kaupunginmuseon kanssa.

Kokoelmatoiminnassa kaupunkilaisille tuotetaan taideteosten sijoittamisen palvelua. Kokoelmista on sijoitettuna kaupungin eri toimialoille ja eri kohteisiin noin 2700 teosta. Kaupungin toimintojen uudelleen organisoitumisten, muuttojen, remonttien ja muiden muutosten johdosta useita satoja teoksia palautuu, niitä konservoidaan, kehystetään ja palautetaan kohteisiin tai uudelleen sijoitetaan vuosittain. Sijoitustoiminnassa HAM pyrkii priorisoimaan kohteet, joissa ei ole vielä taidetta sekä remontoidut toimitilat. Ensisijaisesti teoksia sijoitetaan julkisiin tiloihin, jotka ovat yleisön saavutettavissa. Tavoitteena on myös edistää julkisen taiteen ja talletustoiminnan yhteistyötä uudiskohteissa. Uudiskohteissa on mahdollista ottaa jo tilojen suunnitteluvaiheessa huomioon mahdolliset paikat kohteeseen sijoitettaville taideteoksille ja saada HAMin kokoelmaan kuuluvia teoksia esille. Uusia taideteossijoituksia tehdään vuosittain noin 20 kohteeseen ja teoksia ripustetaan ja installoidaan uusiin kohteisiin noin 70-150 välillä.

Taideteoslainojen määrä muille näyttelyjärjestäjille on vuosittain yli sata, sisältäen teoslainoja ulkomaille.

HAMilla on Helsingin kaupunginmuseon kanssa yhteinen kokoelmakeskus Vantaalla. Kokoelmakeskus asianmukaisine tiloineen, toimintoineen ja olosuhteineen turvaa kokoelmien säilymisen. Kokoelmakeskuksen käyttöönotto vuonna 2017 on sujuvoittanut ja tehostanut kaikkia kokoelmahallinnan prosesseja huomattavissa määrin. Mahdollisen säätiöimisen jälkeen turvataan yhteistyön ja synergian jatkuminen sopimalla kokoelmakeskuksen käytännöistä ja asioista erikseen sopimuksella.

HAMin kokoelmapolitiikka tullaan uusimaan 2023 siten, että se ohjaa toimintaa mahdollisessa tulevassa säätiössä, mutta sen valmistelu alkaa jo vuonna 2022.

Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen

“Laadukkaalla, yhteensopivalla datalla sekä analytiikalla ennakoidaan asiakastarpeita, toimitaan vaikuttavammin ja tehostetaan toimintaa. Tavoitteenamme on palvelutuotannon tuottavuuskasvu, joka näkyy palvelujen paranemisena tai säästyvinä menoina”. Helsingin kaupunkistrategia 2021-202

Digitalisaation edistäminen ja julkaisutoiminta

Digitalisaation avulla edistetään kaikkea sisältöjen saavutettavuutta. Taidekokoelmien avaaminen yleisön saavutettavaksi verkossa, on osa tätä tavoitetta. Taidekokoelmien laajempi saavutettavuus mahdollistuu kokoelmahallintajärjestelmän uusimisen myötä. Vuoden 2022 aikana valmistellaan kokoelmateosten liittämistä vaiheittain kansalliseen hakupalvelu Finnaan ja edelleen Euroopan laajuiseen Europeanaan. Samalla kokoelmia voidaan avata digitaalisesti myös museon omilla verkkosivuilla. HAMin verkkosivut tullaan uudistamaan suunnitelmavuosina. Kehittämiskohteina ovat myös digitaalisten keinojen vahvempi hyödyntäminen dokumentoinnissa ja yleisöjen huomioimisessa. Tätä palvelee opastusten ja työpajojen varausjärjestelmän ja verkkokaupan kehittäminen.

Virtuaalitodellisuutta hyödynnetään Helsinki Biennaalissa. Sen hyödyntäminen myös muussa näyttelytoiminnassa tulee olemaan yksi tärkeä kehittämiskohde lähivuosina.

HAM tuottaa vuosittain useita julkaisuja, kirjoja ja näyttelyluetteloita, pääsääntöisesti suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Toimintakaudella laaditaan julkaisustrategia ja kehitetään uusia digitaalisia alustoja sekä julkaisujen levitystä ja myyntiä. HAM tuottaa myös uusia teoksia Bäcksbäckan kokoelmien julkaisusarjaan sekä painettuna että digitaalisina tuotteina.

Maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia

“Huomioimme kansainvälisten lasten ja perheiden tarpeet päiväkotien, koulujen, oppilaitosten ja harrastusten toiminnassa. Koko kaupungin käyttämistä oppimisympäristönä jatketaan”.

Helsingin kaupunkistrategia 2021-2022

Yleisötyö

HAMin yleisötyö kiinnittyy kaikkiin taidemuseon toimintoihin. HAM Helsingin taidemuseon yleisötyön tiimi tuottaa, tutkii ja kehittää taidemuseon yleisösuhdetta sekä taide- ja museopedagogisia palveluita. Näyttelyiden, kokoelmien, julkisen taiteen ja Biennaalin sisältöjä avataan ja yleisöjä sitoutetaan ja osallistetaan mm. opastuksin, työpajoin, tapahtumin ja oppimateriaalein.

Yleisötyön toiminnan painopisteenä on erityisnuorten ja lasten tavoittaminen yhteistyössä koulutuksen ja kasvatuksen toimialan ja kolmannen sektorin kanssa. Kouluyhteistyötä kehitetään tiiviissä yhteistyössä Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Tavoitteena on madaltaa museoon tuleminen kynnystä ja lisätä taiteen sisältöjen saavutettavuutta, moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä luoda merkittäviä kohtaamisia taiteen ja museotyön kanssa koko kaupungissa. Oppilaitokset on nostettu viime vuosina yhdeksi taiteen sijoittamisen kehittämiskohteeksi. HAM aloitti syksyllä 2017 *Taiteelle koti koulusta* -

pilottiprojektin. Tavoitteena on museopedagogian avulla ja osallisuuden lisäämisellä tehdä kuvataidetta saavutettavammaksi, lisätä kuvataiteen ja nykytaiteen ymmärrystä, tukea opetussuunnitelman mukaista ilmiöpohjaista kasvatusta ja koulutusta sekä luoda uudenlaista oppimisympäristöä. Tätä hanketta on tarkoitus kehittää suunnitelmavuosina helposti monistettavaksi ja toteutettavaksi eri kouluissa.

Alustavien suunnitelmien mukaan Kulttuurin kummilapsitoiminta voisi käynnistyä HAMissa 2025 alkavalla kaudella.

Alle 18-vuotiaille on HAMiin maksuton sisäänpääsy, joka vahvistaa näyttelyiden saavutettavuutta lapsille ja nuorille.

Yleisötyö kehittää taidemuseon asiakasymmärrystä ja näyttelyiden ja Biennaalin asiakaspolkuja ja asiakasprofiili työtä sekä osallistuu myös kaupunkiyhteiseen, helsinkiläisiä eri asiakasryhmiä koskevaan kehittämistyöhön.

Osallistava budjetointi

Kaupunkiyhteinen hanke OSBU Osallistavassa budjetoinnissa kaupunki osoittaa vuosittain 4,4 m euroa kaupunkilaisten ideoiden toteuttamiseen. Ehdotuksista kehitetään kaupungin asiantuntijoiden kanssa suunnitelmia, joista kaupunkilaiset valitsevat toteutettavat hankkeet. HAMin vastuulle osoitetut hankkeet ovat valtaosin julkista taidetta koskevia.

Helsingin kaupunkistrategiassa 2021-2025 mainitaan, että kaupunkiympäristön viihtyisyyttä lisätään julkisella tilataiteella. Strategiassa viitataan myös kaupungin tukeen vapaan taiteen toimijoille, jossa yhtenä keinona voidaan käyttää taiteen prosenttiperiaatteella toteutettuja julkisia hankkeita.

Yhdenvertainen ja kansainvälinen Helsinki

Helsinki on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan. Palveluissa ja osallisuustyössä lisätään eri väestöryhmien tasavertaista kohtaamista ja kuntalaisten kykyä nähdä kaupunki muiden silmin. Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025

Moninaisuuden edistäminen

HAM Helsingin taidemuseo noudattaa Helsingin kaupungin strategiaa ja tasa-arvosuunnitelmaa. Helsingin kaupungin strategia painottaa kansainvälisyyden, osallisuuden ja avoimuuden merkitystä, ja nämä arvot ovat osa myös taidemuseon aktiivista toimintamallia. Museon toiminnassa pyritään kaikilla osa-alueilla yhdenvertaisuuden ja

moninaisuuden huomioimiseen luontevana osana niin suunnittelussa kuin käytännön toteutuksessa.

HAM on ollut myös kysytty yhteistyökumppani yleisötyön hankkeissa ja moninaisuuteen sekä saavutettavuuteen liittyvissä kysymyksissä. Helsingissä asukkaista kasvava määrä on vieraskielisiä. Kulttuurinen moninaisuus lisääntyy jatkuvasti. Kulttuurisen diversiteetin lisäksi erityisryhmien määrä on laaja. Kaikki tämä vaikuttaa taidemuseon toimintaan merkittävästi.

HAM pyrkii madaltamaan niin fyysistä, henkistä, taloudellista kuin sosiaalistakin kynnystä kohdata taidetta ja nauttia museokäynnistä. Osa museosta on aina ilmainen, ja kerran kuussa koko museoon on ilmainen sisäänkäynti. Henkistä saavutettavuutta edistetään viestimällä museon toiminnasta ja taiteen monimutkaisistakin sisällöistä mahdollisimman selkeästi ja yleistajuisesti, sekä räätälöimällä opastus- ja taidepajapalveluita erilaisille oppijoille. Taidemuseoon tulemisen kynnystä madalletaan mm. alle 18-vuotiaiden ilmaisella sisäänkäynnillä. Lisäksi kouluille tarjottavat subventoidut opastukset ja pajat ovat yksi tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta tukeva museon käytäntö. HAMissa on useita kaikille maksuttomia näyttelytiloja, kuten HAM-galleria ja HAM-kulma. Helsinki Biennaali on niin ikään maksuton tapahtuma.

Opastustoiminnassa ja työpajoissa huomioidaan kohderyhmänä myös kansainväliset perheet. Yhdenvertaisuuden takaamiseksi erityistä huomiota kiinnitetään muunkielisten työntekijöiden urakehitysmahdollisuuksiin kasvattamalla muunkielisten työntekijöiden osuutta. HAMin kaikissa toiminnoissa on äidinkielenään jotain muuta kuin kahta kotimaista kieltä puhuvia työntekijöitä. Kansainvälinen toiminta mahdollistaa myös työnteon ilman kotimaisten kielten hallintaa.

Monien näyttelyiden sisällöt käsittelevät aiheita, joiden kautta yleisö pääsee pohtimaan esimerkiksi ihmisoikeuksia ja sananvapautta. Näyttelyiden teemojen, valittujen taiteilijoiden ja sisältöjen kautta voidaan käsitellä kulttuurien monimuotoisuutta, yhdenvertaisuutta ja erilaisia maailmankuvia. Moninaisuutta, avoimuutta ja osallisuutta tukevat arvot tulevat esille myös näyttelyihin liittyvän yleisötyön ja oheisohjelmiston kautta. Esimerkiksi turvapaikanhakijoiden kotouttamista edistävä toiminta aloitettiin taidemuseossa 2015 järjestämällä aikuisten turvapaikanhakijaryhmille ilmaisia kaupunkikierroksia, joilla tutustuttiin Helsinkiin, Suomen historiaan ja suomalaisuuteen julkisten veistosten kautta.

HAM kerää ja käsittelee asiakaspalautetta niin kävijöiltä paikan päällä suullisesti tai kirjallisesti kuin sähköisestikin Helsingin kaupungin sähköisen palautejärjestelmän, sähköpostien ja nettisivujen kautta. Kaikki palautteet käsitellään ja HAM kehittää toimintaansa niiden avulla.

Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua

“Ilmastönäkökulma otetaan läpäisevästi osaksi kaikkea päätöksentekoa hallinnonalasta riippumatta. Merellisen Helsingin kehittämistä jatketaan kunnianhimoisesti merellisiä

yhteyksiä, rantareittejä, laitureita ja tukikohtia parantaen sekä merellistä yrittäjyyttä edistäen.” Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025

Ympäristöasiat ja kestävä kehitys

Ilmastonmuutokseen ja ympäristön kannalta kestävään toimintaan liittyvät kysymykset tulevat olemaan kaikkialla taidemuseotoiminnan keskeinen haaste. HAMiin on perustettu henkilöstön jäsenistä koostuva vastuullisuustyöryhmä, jonka tavoitteena on ekologisesti, taloudellisesti kuin sosiaalisesti kestävä ja inklusiivinen taidemuseo. Työryhmä pyrkii jalkauttamaan hyviä käytäntöjä, järjestämään henkilökunnalle koulutusta sekä huolehtimaan laadittujen tavoiteohjelmien toteutumista. HAM on tehnyt ympäristöohjelman ja toteuttaa siinä asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä.

Helsinki Biennaalin pyrkii olemaan mahdollisimman ekologisesti kestävä ja vastuullinen tapahtuma. Helsinki Biennaali 2021 sai Ekokompassi sertifikaatin ja ensimmäisen biennaalin hyvin onnistunutta ympäristötyötä viedään kunnianhimoisesti eteenpäin yhdessä kumppanien kanssa myös vuosina 2023 ja 2025.

Johtamistyön parantaminen ja toimintakulttuurin kehittäminen

HAMissa on käynnissä sekä prosessien että asiakaslähtöisen toiminnan jatkuva arviointi ja kehittäminen. HAMin henkilöstöryhmissä on laajasti erilaista ja erikoistunutta ammattiosaamista: näyttelyt, kokoelmat, konservointi, tekniikka, asiakaspalvelu, registointi, yleisötyö sekä julkinen taide. Tämä ammatillinen osaaminen on Suomessa ja kansainvälisestikin arvostettua. Helsinki Biennaalin järjestäminen on vahvistanut ja laajentanut HAMin osaamisalueita, mm. projektinjohtamisen, markkinoinnin ja tuottamisen aloilta. HAM Helsingin taidemuseon toiminnan volyyymi ja verkostot ovat laajat ja myös kansainvälisesti. Toiminnan myötä projektikohtaiset yhteistyökumppanit ovat vaihtuvia. Helsinki Biennaali on vahvistanut yhteistyöverkostoa entisestään.

Helsinki Biennaalin myötä biennaaliosaamista on vahvistettu erilaisin luennoin ja koulutustilaisuuksin, jotka on myös avattu alueen muille toimijoille. Esimiestyötä ja johtamista vahvistetaan johtamiskoulutuksin (Helsingin kaupunki, Museoliitto), erityisesti panostetaan valmentavaan johtamiseen kaupungin johtamisen kehittämisen linjan mukaisesti.

Vastuullinen talous kestävä kasvun perustana

Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025

Myyntin ja asiakaskokemuksen kehittäminen:

HAMiin on kesällä 2021 perustettu uusi Myynti ja yleisöt -yksikkö, jonka keskeisin tehtävä on oman rahoituksen lisääminen sekä asiakaskokemuksen kokonaisvaltainen kehittäminen. Työhyvinvointi on uuden yksikön keskiössä, työntekijäkokemus heijastuu asiakaskokemukseen, joka taidemuseon ohjelmiston ohella määrittää kuinka kiinnostavana HAM koetaan ja kuinka halukkaita siihen ollaan sitoutumaan (kävijät, yritykset, rahoittajat). Myyntin kasvattaminen museokaupan ja verkkokaupan, tuotteistamisen, palvelujen ja tilavuokrauksen osalta, sekä laajemman yritys yhteistyön käynnistäminen ovat toimia tulotavoitteiden saavuttamiseksi. Säätiömallin valmistelussa omarahoituksen osuuden kasvattaminen on asetettu yhdeksi keskeiseksi talouden tavoitteeksi.

Asiakaspalvelun laadun varmistamiseen kiinnitetään erityishuomiota näyttelyvalvonnan, tapahtumien ja opastustoiminnan käytännön järjestelyissä ja asiakaskokemuksen merkitys tehdään yleisölle näkyväksi.

Asiakaspolun digitaalisiin ja viestinnällisiin kohtaamispisteisiin kiinnitetään erityistä huomiota yhteistyössä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan viestinnän ja markkinoinnin museotiimin kanssa. Asiakasymmärrystä kerrytetään taidemuseon ja biennaalin asiakaspolun kehittämiseksi sekä oman rahoituksen hankinnan tueksi ottamalla osaa kansainvälisen John H Falkin tutkimusryhmän Measuring the Public Value of Museum Experiences -tutkimukseen ja rekrytoimalla HAM-klubilaisia osallistumaan tutkimukseen.

HAM Helsingin taidemuseon tulotavoite oli vuodelle 2019 1 907 000 euroa. Vuodelle 2020 tulotavoite oli 4 105 000 euroa. Tämä sisälsi Biennaalin avustukset, ulkopuolisen rahoituksen, yhteensä 2 805 000 euroa sekä HAMin oman tulotavoitteen 1 300 000 euroa. Kävijämääräennuste oli Tennispalatsin näyttelyiden osalta 145 000 ja Biennaalin kävijätavoite oli 300 000 kävijää. Taloussuunnitelma vuosille 2022-2025 on liitteenä.

Kävijämäärätavoitteet sekä muut toiminnalliset tavoitteet vahvistetaan vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Alueellisen taidemuseotehtävä

HAM Helsingin taidemuseo toimii Uudellamaalla alueellisena vastuumuseona (alueellinen taidemuseotehtävä) ja taiteen sekä visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana, mikäli opetus- ja kulttuuriministeriö on säätiön siihen päätöksellään vastuuttanut suunnitelmakaudelle.

HAM tarjoaa foorumin yhteistyöhön toimimalla koollekutsujana alueen ammatillisille taidemuseoille ja jakamalla asiantuntemustaan, kansallisia ja kansainvälisiä verkostojaan sekä hyväksi todettuja toimintamalleja. Lisäksi HAM edistää museoiden kehittämistä ja yhteistyötä järjestämällä koulutuksia, tapaamisia ja alueellisia museopäiviä ajankohtaisista ja tarpeellisista teemoista. Erityisenä painopisteenä vastuumuseotoiminnassa on julkinen taide, osallisuus ja moninaisuus. Yhtenä keskeisenä painopisteenä vuonna 2022 tuleekin olemaan kokoelmatyö.

Alueellista yhteistyötä kehitetään yhdessä Museoviraston ja muiden alueellisten vastuumuseoiden kanssa.

Vastuumuseotyössä pyritään avoimuuteen, dialogisuuteen, kestävän kehityksen mukaisten toimintatapojen edistämiseen sekä hyvien käytänteiden jakamiseen.

Liitteet

LIITE 3 Taloussuunnitelma ja rahoitussuunnitelma vuosille 2022, 2023 – 2025, arvio

Liite 4 HAM Helsingin taidemuseosäätiön sr toimintasuunnitelma 2022 -2025